

Голові разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 35.051.022
Львівського національного
університету імені Івана Франка,
доктору юридичних наук,
доценту, професору кафедри
цивільного права та процесу
Якубівському Ігорю Євгеновичу

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора юридичних наук, доцента

Лукашевич-Крутник Ірини Степанівни

на дисертацію Мисишин Анни Володимирівни на тему

«ВИЗНАННЯ І ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ

ЮРИСДИКЦІЙНИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ

ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ»,

подану до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 35.051.022 у

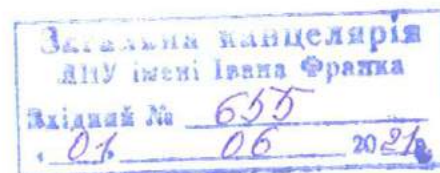
Львівському національному університеті імені Івана Франка

на здобуття наукового ступеня доктора філософії

в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю «081» Право

Актуальність теми дослідження

Обрана Мисишин Анною Володимирівною тема видається надзвичайно актуальною, адже визнання і виконання рішень іноземних юрисдикційних органів в умовах євроінтеграційних процесів України в Європейський Союз ще не досліджувалася ні на теренах нашої держави, ні в державах Європейського Союзу. Розвиток економічних та приватноправових відносин між резидентами різних держав зумовлює необхідність застосування адекватних механізмів правового захисту та забезпечення ефективних методів визнання та виконання рішень іноземних юрисдикційних органів.

На сьогодні велика кількість справ розглядається в юрисдикційних органах іноземних держав. Таким чином, наявність неврегульованої системи визнання та виконання рішень таких органів ускладнює гарантування Україною своїм громадянам конституційних прав.

Актуальність комплексного дослідження цієї теми зумовлена також прийняттям у 2017 році нової редакції Цивільного процесуального кодексу України, в якому міститься розділ з питань визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів.

Оцінка обґрунтованості наукових положень дисертації, висновків і рекомендацій, їх достовірності і новизни

Дисертаційна робота Мисишин А. В. характеризується системним підходом до предмета дослідження, містить наукові положення, які мають науково-теоретичне значення і практичну спрямованість. Дане дисертаційне дослідження відзначається передусім науковою новизною, оскільки в сучасній правовій доктрині комплексні наукові дослідження визнання і виконання рішень іноземних юрисдикційних органів не проводилися.

Теоретичне та практичне значення полягає у тому, що розглянуті в ній положення та запропоновані пропозиції можуть використовуватися для подальшої наукової розробки та прикладного дослідження правових засад визнання та виконання рішень іноземних юрисдикційних органів. Матеріали дисертаційного дослідження можуть бути використані в законотворчій діяльності при розробці нормативно-правових актів та в практичній діяльності адвокатів та суддів, а також для підготовки підручників, навчальних посібників та викладання курсів «Міжнародне приватне право», «Цивільне процесуальне право України», «Господарське процесуальне право України», «Міжнародний цивільний процес», «Міжнародний комерційний арбітраж».

Переважна частина висновків та положень, винесених авторкою на захист, добре аргументовані, заслуговують на увагу та підтримку, а окремі з

них могли б бути успішно використані при розробці змін та доповнень до актів цивільного процесуального та господарського процесуального законодавств у сфері визнання і виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів та інших іноземних юрисдикційних органів.

Дисертанткою належно сформульовані мета та наукові завдання дослідження, їх формулювання та послідовність дозволили розкрити основний зміст представленої теми. Об'єкт та предмет дослідження визначені у відповідності з вимогами Міністерства освіти і науки України. Методологічна основа дослідження дозволяє стверджувати, що опрацьовані матеріали в повній мірі сприяли дисертантці у вирішенні наукових завдань та досягненні поставленої мети. З дисертації вбачається, що наукове дослідження виконане на високому рівні, і дисертанткою отримані нові та важливі положення для науки міжнародного приватного права та цивільного процесуального права.

Дисертанткою були вирішені основні завдання: розглянуто сутнісні відмінності та проведено розмежування понять правової природи визнання та виконання рішень іноземних юрисдикційних органів, досліджено визнання та виконання рішень іноземних юрисдикційних органів крізь призму зобов'язань України за Угодою про асоціацію з Європейським Союзом та перспективи уніфікації законодавства України та ЄС щодо визнання та виконання рішень іноземних юрисдикційних органів, розкрито поняття визнання та виконання рішень іноземних судів та їх співвідношення, проаналізовано особливості порядку розгляду клопотань про визнання іноземних судових рішень та процедуру звернення до примусового виконання.

Насамперед варто відзначити вдало продуману і виважену в цілому структурну побудову дисертації, яка складається із вступу, 3 розділів та 9 підрозділів. За такого підходу авторка забезпечила логічний і послідовний розгляд досліджуваної проблеми.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Отримані дисертанткою під час проведення дослідження наукові результати значною мірою заповнюють прогалини у висвітленні науково-теоретичних і практичних питань, пов'язаних з визнанням і виконанням рішень іноземних юрисдикційних органів в умовах євроінтеграції України в ЄС.

Авторські та наукові висновки в цілому відповідають рівню та положенням останніх досягнень теорії і практики у галузі міжнародного приватного права, цивільного процесуального права та господарського процесуального права.

Окремо слід відзначити інноваційність авторського підходу, але водночас і його відповідність досліджуваній тематиці.

Це все дає підстави для висновку про оригінальність, відповідність, самостійність та наукову новизну проведеного дослідження та використання власних підходів до розв'язання сукупності проблемних питань, пов'язаних із визнанням та виконанням рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів та інших іноземних юрисдикційних органів.

Більшість положень дисертації, які характеризуються науковою новизною, заслуговують на підтримку.

Так, можна схвально оцінити запропоноване дисертанткою на С. 47 дисертації авторське визначення поняття визнання та виконання рішення іноземного юрисдикційного органу, під яким варто розуміти процес застосування примусових заходів уповноваженими органами держави щодо рішення, постановленого іноземним судом, іноземним міжнародним комерційним арбітражним судом чи іншими іноземними юрисдикційними органами, визнаним судом на території держави виконання відповідно до порядку, передбаченого процесуальним законодавством держави, де запитується таке виконання.

Заслуговує на схвалення і підтримку проведений дисертанткою аналіз співвідношення правових категорій «визнання» та «виконання» рішень іноземного суду.

Дисертанткою на С. 98 дисертації запропоновано впровадити в Україні інформаційно-телекомунікаційну систему з метою сприяння виконанню рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів. Запровадження такої системи надасть можливість у найкоротші строки повідомляти сторони про надання дозволу на виконання рішень іноземного суду. Така пропозиція є новаторською, адже відповідає інноваційним нововведенням у багатьох нормативно-правових актах держав Європейського Союзу.

Цікавим є те, що Цивільний процесуальний кодекс України не встановлює жодних строків для прийняття судом рішення щодо залишення клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення без розгляду. У ч. 6 ст. 467 ЦПК України вказано, що, розглянувши подані документи та вислухавши пояснення сторін, суд постановляє ухвалу про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду або про відмову у задоволенні клопотання з цього питання. Копія ухвали надсилається судом сторонам у триденний строк з дня постановлення ухвали. Тому авторкою на С. 98 дисертації запропоновано встановити строк, протягом якого суддя повинен розглянути клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду, доповнивши ч. 2 ст. 467 Цивільного процесуального кодексу України положенням, що після подання боржником заперечень у письмовій формі або у разі його відмови від подання заперечень, а також якщо у місячний строк з часу повідомлення боржника про одержане судом клопотання заперечення не подано, суддя протягом 5 днів, але не пізніше 1 місяця, постановляє ухвалу, в якій визначає дату, час і місце судового розгляду клопотання, про що сторони повідомляються письмово не пізніше ніж за десять днів до його розгляду.

Важливою з практичної точки зору є запропонована на С. 100 дисертації пропозиція доповнити перелік ухвал, передбачених ч. 1 ст. 352 Цивільного процесуального кодексу України, які можуть бути оскаржені в

апеляційному порядку, пунктом 42 наступного змісту «надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду».

Варто погодитися з обґрунтованою на С. 112 дисертації пропозицією дисертантки щодо внесення змін щодо кількості підстав для відмови у задоволенні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду, передбачених ст. 468 Цивільного процесуального кодексу України. Відповідно авторка пропонує внести відповідні зміни до ч. 2 ст. 468 Цивільного процесуального кодексу України, зокрема: ч. 2 ст. 468 Цивільного процесуального кодексу України доповнити пунктом 10 наступного змісту: «Якщо представлені документи не підтверджують легітимність остаточного рішення в державі їх прийняття».

Значення дослідження для науки і практики

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені в дисертаційній роботі положення в подальшому можуть бути використані у науково-дослідницькій сфері, у правотворчій діяльності, у правозастосовній діяльності, у навчальному процесі.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях

За темою дослідження дисертанткою опубліковано 11 наукових праць, серед яких 5 статей у фахових наукових виданнях, одна з яких у науковому виданні іноземної держави (Словацька Республіка), та 6 тез доповідей та повідомлень на конференціях.

Оцінка змісту дисертації

В цілому структуру дисертаційного дослідження Мисишин А. В. слід визнати вдалою. Це у свою чергу дозволило забезпечити повноту та всебічність розкриття авторкою предмета дослідження. Структура дисертації

є достатньо обґрунтованою та відповідає поставленим завданням, об'єкту та предмету дослідження.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, дев'яťох підрозділів, висновків до кожного із розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатку.

Аналіз змісту опублікованої анотації підтверджує її відповідність основним положенням, що викладені у тексті дисертації. Анотацію та текст дисертації оформлено відповідно до вимог, встановлених Міністерством освіти і науки України.

З аналізу тексту дисертації вбачається дотримання здобувачкою вимог академічної доброчесності у повному обсязі.

Дисертація Мисишин А. В. містить посилання на використані нею у дисертаційному дослідженні джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, інших відомостей; авторкою дотримані вимоги норм законодавства про авторське право; надано повну і достовірну інформацію про результати наукової діяльності, а також використані методики дослідження.

У представленій до захисту дисертації не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації чи інших порушень, щоб могли поставити під сумнів самостійний характер виконаної роботи.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

В цілому позитивно оцінюючи рецензовану працю, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі положення, які, на наш погляд, потребують або додаткової аргументації, або спеціальних пояснень під час публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

1. Складовою мети дисертаційного дослідження на тему «Визнання і виконання рішень іноземних юрисдикційних органів в умовах євроінтеграції України в Європейський Союз» є формування концепції законодавчого

регулювання визнання і виконання рішень іноземних юрисдикційних органів в Україні. Проте ні в змісті роботи, ні в загальних висновках дисертації така концепція не окреслена, пропонуються лише окремі зміни до законодавства, в тому числі до Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України. Тому під час публічного захисту цікаво почути думку дисертантки щодо основних напрямів концепції законодавчого регулювання визнання і виконання рішень іноземних юрисдикційних органів в Україні в умовах євроінтеграційних процесів.

2. Спірним видається формулювання «визнання та виконання іноземних судових рішень» з огляду те, що вітчизняний суд самостійно не виконує рішення, а лише надає дозвіл на його виконання, а отже можна говорити про доцільність використання терміна «визнання та звернення до виконання рішень іноземних судів».

3. Потребує додаткового обґрунтування пропозиція дисертантки внести зміни до Цивільного процесуального кодексу України шляхом розширення кола підстав для відмови у задоволенні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду. В роботі пропонується положення п. 4. ч. 2 ст. 468 Цивільного процесуального кодексу України «якщо раніше ухвалене рішення суду України у спорі між тими самими сторонами, з того самого предмета і на тих самих підставах, що набрало законної сили, або якщо у провадженні суду України є справа у спорі між тими самими сторонами, з того самого предмета і на тих самих підставах, яка порушена до часу відкриття провадження у справі в іноземному суді» доповнити частиною наступного змісту: «або у випадку, коли рішення є несумісним із раніше ухваленим рішенням суду іноземної держави між тими самими сторонами з того самого предмета, якщо раніше ухвалене рішення задовольняє всі умови, необхідні для визнання та виконання останнього у запитуваній Державі». Зазначені зміни сформульовано з врахуванням положень Конвенції про визнання та виконання іноземних рішень іноземних судів 2019 року, де наявність

конкуруючого рішення іноземного суду визначено однією із підстав для відмови у визнанні та виконанні рішень іноземного суду (С. 75, С. 112 дисертації). Проте суди України згідно з чинним законодавством не мають повноважень надавати правову оцінку рішенням суду іноземної держави щодо їх сумісності. Тому така підстава для відмови у задоволенні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду може застосовуватися лише за умови, що вона передбачена ратифікованим Україною міжнародним договором.

Водночас, висловлені зауваження не зачіпають концептуальних положень дисертації Мисишин А. В., оскільки у своїй більшості стосуються дискусійних питань, не применшують належного рівня проведеного дослідження і не впливають в цілому на позитивну оцінку роботи та на її наукову та практичну цінність.

Загальний висновок

В цілому дисертаційна робота Мисишин Анни Володимирівни «Визнання і виконання рішень іноземних юрисдикційних органів в умовах євроінтеграції України в Європейський Союз» є завершеною науковою працею в межах поставлених завдань, у якій науково обґрунтовано теоретичні положення особливостей визнання та виконання рішень іноземних судів, рішень іноземних міжнародних комерційних арбітражів та рішень інших іноземних юрисдикційних органів в умовах євроінтеграційних процесів України.

Дисертація на тему «Визнання і виконання рішень іноземних юрисдикційних органів в умовах євроінтеграції України в Європейський Союз», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від

06 березня 2019 року № 167, та оформлена відповідно до вимог, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40, а її авторка – Мисишин Анна Володимирівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – право, галузь знань 08 – право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук,
доцент, завідувач кафедри
цивільного права і процесу
Західноукраїнського
національного університету

Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Підпис	<i>Ірина Лукасевич-Крутнік</i>
Завіряю: начальник загального відділу	<i>Анна Сосенко</i>

